

HS BREV TILL HA

1932

13.1.	1 s.	12. 7.	1 s.
2.2.	1 s.	17. 7.	1 s.
23.2.	1 s.	16. 8.	2 s.
11.3.	1 s.	18. 8.	1 s.
2.4.	1 s.	odat.	1 s.+urklipp
25.4.	2 s.	? 9.	1 s.
27.4.	1 s.	19. 9.	1 s.
7.5.	1 s.	13.10.	1 s.
10.5.	1 s.	5.11.	1 s.
18.5.	4 s.	13.11.	1 s.
5.6.	1 s.	27.11.	1 s.
		17.12.	1 s.

Einar,
Julen är ett minne blott - mycken vänlighet, mycket gott, icke minst från Er!

Men jag var slut hela hösten ren, så att var tidningsnotis jag läste, var bok, var min egen tanke, upprörde mig så att jag inte stod ut med det. Svaghet - Sedan sömmerskan gått, vid nyår, fick jag vila - det har gjort gott. Magnus tog den tavla jag lovat Kahlroth, allt upprörde - sålde den men nu är löftet kvar att hållas med en annan tavla till K.. Jag har nu 4 löften att hålla och vet ej om mitt liv räcker till dertill. Huvudet är trött - men här spås vår, tidig vår! Så härligt det vore så lat jag skall bli, l'A.'s sista häfte har kommit, den 8 de. Har ej haft lägenhet till posten, men i morgon tror jag det blir. Jag har inte sett på bilderna, men väl läst om den kommande riktningen i måleri! den förklaras, petas sönder - och ingen målare orkar se ditåt mer - det ha de redan dödat, igen. Modigliani kunde måla i hålan där hav sov på löv, där var fred, Degas Cézanne ha hållit allt ifrån sig, därför ha de målat. Vet du jag är så trött ville bara vara en vanlig lat människa - och se på människorna.

I Rouault finns vackert en Kristusfigur, i den första runda skicklighet, i den andra runda mer - och ändå, jag tror jag längtar efter mer ro, detta är bottnet av lidande, slöhet - Nu är jag nervös igen. I den franska romanen finns det jag tänker "endast en återgång till enkelhet - anspråklöshet, kan rädda världen"

Jag fick 'S-Michele' av Hanna och Eja, den franska romanen av Magnus, Måns vanliga jultidning, och Zilliacus Templet.

Brev av en skolkamrat vid 10 års ålder, hon har varit praktiserande läkare i 31 år, vi ha gått skilda vägar och möttes nu igen - nära slutet. Hon var så hel, fast. Och jag har gått tre vägar, konstens, hemsysslornas - och min egen -

Men så ljuvligt det blir vår, är det inte - foglarna sjunga redan, ekorrn har en kvist i munnen - Är det inte ljuvligt - I dag hade jag ändå modell, hon var också ung och ny som våren passade ej rätt till den började tavlan. Måns var här igen, på skidfärd med sin adjutant, en pojke.

Jag vet ingenting att skriva om, det är bara en längtan att ha det litet bra - en stund ännu. Där uppe är väl vinter, men vänta!

Helene

Einar,

Frost i morgse, den nedersta rutan liknar en tysk kaosmålning, den övre en Segonzac, den översta är idyllisk - Det är visst givande för människan att se isar, vidder, vila för tanken - men varför skulle du ej skriva om sorger? det för en närmare varann - och vet du jag var rädd för forsen där, måtte det ej vara den som ger hostan. - Sjukdom i hemmet - jag har väl en dag varit utan det - och så arbetar man en stund när man får, och så klandras man, och ändå är det gott om man kunde hjälpa någon -

Här har Tyras knäck dragits fram under soffan, sparad där i kyla - och så är man för usel att äta den! - Skulle man ej tala om sitt liv sina bekymmer! - vet du Tagore är mig främmande, för han är bara tankar - om han vore i strid med en granne och kunde förlåta honom, sådant kunde jag förstå - livet.

Du talar alltid om skönhet - vad menar du med skönhet - Leander Engström, det var nog skönhet, eller han bara följde sin natur - och det är väl för alla skönheten -

Här är nu en ung målare, Vikberg, han bjöd mig på vernissage, är Gallén-Kalelas elev - skall det bli något? Jag har så väntat en kamrat, tänkte du skulle bli målare, tänkte ett ögonblick Ann-Marie skulle bli det, men finner väl ej en som målar.

Aujame tyckte jag snarast var elegant, närmare Boucher än Watteau, som var melankolisk - Varför genomför ej Aujame elegansen, då blev han något - som Guys.

Här begärs målningar, en lycka för en gammal, men tages ifrån mig bestämmanderätten över mitt arbete - då målar jag ej mer. Det jag givit i M.'s hand det råder han över - och för resten behärskar jag mig nu. Jag går bara bort om en ann rycker till sig det jag gjort. Måtte hälsan vara där igen.

Helene

och jag vinner 100 på det.

Einar,

Jag vet inte huru det är hos Er - är det illa på något sätt? vill tro allt är bra.

Praktfull och vacker är den vackra Rouault i stora häftet - den liggande figuren har blivit mig litet motbjudande - en tid fann jag alla så hemska jag var för trött då. Nu ser jag i lilla häftet tre med svarta strumpor, och mycket finns i den bilden, och i många andra med - han är ändå den starkaste och har gömd skönhet

I går var unge Vikberg här - jag har intet sett av honom, och han fick en skamlös kritik av profetissan S. i Pressen, "han borde sluta att måla". Vi talade om Gallén, hans lärare under tre år - V. har arbetat på hans fresker 12 timmar om dagen och det var en hård skola, de var 7 x 8 meter - jag hade en liten elak tanke - valde han Vikberg för hans otroligt stora kropp? Så ha de arbetat tillsammans i ödemark om somrarna, och skulle dit igen - Gallén förskylde sig på en vift med Engström. Om Rissanen hade han sagt "han har börjat som tiggare och slutar så", något i karaktären (x) - Simberg var en bångstyrig elev men kom alltid tillbaka. Gallén har återköpt många Afrikamålningar till höga summor, familjen har det svårt - och det kommer ännu skraddarräkningar från Paristiden, med ränta och kurs, fabelaktiga summor - Ateliern i Ruovesi ville han ej se igen, där är fönsterna inslagna, härjat, bortfört - han ville ha flyttat den till Alberga, Linudden - -. Gallén tyckte om honom något avmattad det sista året. Vikberg är en vän till Ann-Marie's man.

Vet du, dessa unga, deras inre är ett mysterium för mig, aldrig skall jag förstå deras känslor, deras rädsla - jag är från min tid. Så är det också med lilla modellen jag fick just nu igen, lilla "bankfröken (jag hade jagat en annan - och så kom det en 'orätt' flicka, och jag fick denna unga dam i stället - är så glad - men orkar jag måla?) - jag lånade henne en bok och hon tyckte så om den, den var ej så känslös. Det huvudet har så mycket karaktär, och jag får ej fram mjukheten, för jag måste söka karaktären och skönheten - det jag tycker är skönhet i det. Om man nu fick måla!

Mina har ont i halsen och örvärk, influenzasymptom, håller sig inne - huru skall det bli nu igen. Magnus eller Måns skall komma med pensionen men jag orkar ej, vi orka ej passa upp dem - - Livet är ej lätt - det är så mycket jag ej talar om. Skriv om sådant som är tungt - jag skrev med, sista vintern. Nu kommer ljuset igen, måtte allt där bli glatt med det!
Helene

De ha bjudit till 40 årsjubileet, de ha bjudit till Kvinnornas internationella förbund - orkar ej och vill ej. Komma fram för att man är kvinna, så osympatiskt --

V. såg på Galléns tavla, sade blott 'det var en stor mästare', målare tala så.

(x) beundrade nog hans bästa verk. - V. tycker ej om Brondinskolan.

Einar,

Ja, skönhet är ett vidt begrepp, men vi söka den alla. Nu mer är det i målning inte regelbundna drag, man flyr det (x). - Är inte denna Renoir ändå vacker - och har anor i fransk konst. - Jag vet inte vad du menar med L.Engströms kompositioner, har ej på länge sett något - Degas blottade Monets hemliv - men vet du, en konstnär vet ej han blottar, han bara målar - och Rouault vill som jag en målning skall vara målning, ej luft, ej natur -

Vet du vad det betyder att jag svarar på allt detta först nu - Mina är bättre - och jag har läst om igen dina brev, tanken orkade nu gå till det. Du vet nog själv hur det kan vara i ett hem - och konstnärer skulle vara hemlösa!

De sista veckorna har jag haft 5 timmar modell ändå, hon som var lik George Sand och ändå nätt. Målade, strök ut allt, och gjorde en teckning sista timmen, målade en skiss efter teckningen, på samma duk. Teckningen, i färg, har jag tänkt skicka jemte en målning till Hellströms att se på - när Mina blir så frisk att hon kan föra till posten. De få gerna låta bli taga, ty de två håller jag gerna sjelv.

Du har det oroligt, jag ser din medhjälpare är död, skriv ej förrn allt är lugnt. Blir det nu någonsin lugnt!

En barndomsvän från 10 års åldern har åter skrivit till mig, hon som är läkare. Och Dora går om morgnarna 3 kilometer i 22 gr. köld till tåget "det är som att gå på glas och porslin", sedan tågresa från Esbo till staden, den är kort "men det är ändå en tågresa"! Hon vill gläda mig med en ny väska - allt är nu lagrat på posten. - Har verkligen läst igenom 'S.Michele' - det var åter svårt med allt det hårresande som han ställde till rätta, men vackra ställen med. I sommar läser jag mer. - Det var roligt ha modell.

Helene

(x) det är målningssättet som gör det skönt.

2 april -32

Einar

Du skriver ett långt brev - och jag är tom på tankar, ser på vädret, våren, krusbärsbuskar som träda fram, låter "hända det som händer". Tack för brev - och nog är en bok med tankar nu välkommen, Hoels, när det passar dig.

Jag är rädd för färdig grön färg, som du skrev om, utom för Vert Veronese, kanske vert Emerande också går an.

Nu målar jag mycket i svart - läser om Greco. Ser Diehl's "fiskare" i en tidning, litet à la Goya, flytande armar - kanske bra. Allting är bra - men inte orkar jag se på neo-classicims t.ex. Har nyss sett på Derain och tycker ofantligt om hans 'Buveurs', den allra första, sen komma de där fina modelleringarna i halvton och valkig kontur, nyklassicism.

Något är vackert men det kräver mig ändå. Frihet från allt, och från världen är bäst - frihet att taga, att lära ~~där~~ man vill. Du talar om "stora skapare" - gör det bara inte i sammanhang med mitt arbete, jag är intet, är helst intet, har bara lust att måla att söka - Och det är väl det som gör målare stora så de aldrig åldras, det att det alltid finnes något mer att nå. Goethe har åldrats, läser jag, "alla skriftställare åldras med sin tid" - nej inte allt, inte första akten i Celestine. Men målare åldras inte. Nå ja, en Le Nain, en 17 hundratals fransman i sina porträtt - de är alltför lyckade -

Farväl nu - och skriv ej, du har annat att göra

Helene

Ann-Marie skickar kort, måste söka i minnet hennes namn, vet ej hennes adress.

Här har varit några veckor influensa - i köket.

4 april. Tö och regn.

söndag. (25.4.1932)

Einar,

Nu måste jag litet vakta på min stil, för det händer ibland jag inte kan läsa det jag sjelv har skrivit!

Boken, den gör nog att man rannsakar sig sjelv - har jag icke varit med om "realismen" i konsten och nu har den, i livet med, rullat som ett skred, och där är en ny kvinnotyp - och jag är långt ifrån den. Vad boken är kvävande, ej en enda stark känsla som varar, som bär en människa, vi är i en barbarström som skall sopa bort vad vi ville bygga, vad vi trodde på. Jag har hos unga modeller sett kylan som ideal i livet. Jag vill vara ensam, arbeta. Kasta sten på boken vill jag ej, vi skulle blott alla försöka vara ärliga denna dag, alltid en dag blott - det är nog så äventyrligt. Tack mycket för lån, och tacka Tyra!

Har tänkt på frk. Backer, hon nådde liksom en man lugnt målet i sin konst, och kallas också 'målare' - men jag tänker 'hon ställde icke målet högre än att det kunde nås'. En fin varm, dämpad personlighet.

Elin Elmgrén har åter skrivit, brev III, hon säger 'vi skall ha roligt tillsamman' - om jag blott orkade!

Magnus och Måns var här jag har länge vilat efter. Och får alltid mer oro för min bror, det enda jag har kvar av familjen. Kanske för Måns med.

Har i april målat en timme.

Önskar dig ro till arbete - tänk ej på mig, låt mig ej trötta.

Tack än för boken det är så intressant veta om de nya, om den blekfeta på pärmen med.

Dostojewsky talar han om, men på samma gång det är hemskt är det så att när en ryss får prata så är det hela hans liv, hans hjältars, en ryss behöver ej handling.

Helene

Och nu skall jag ha sommarkläder!! har 5 gånger låtit sy i Ekenäs och fått det förstört, för smått.

Ekenäs onsdag (postkort, enligt poststämpeln 27.IV.1932)

E.

Tack för brev - jag läser så gerna en bok om ro, om det är möjligt
få låna den. Väntar nu Hanna med man. Här är vår.

H.

Harriet Backer död.

OSLO, fredag. (TT) Den kända norska målaren fröken Harriet Backer har natten till fredagen avlidit, 87 år gammal.

*

Harriet Backer intar i det stora norska måleriet från åttiotalet och framåt en hedersställning ungefär som Berthe Morisots bland de franska impressionisterna — bara med den skillnaden att hennes insats är av relativt större betydelse i hennes lands måleri. Hon var född 1845, och då hon nu efter ett långt liv som länge fylldes av konstnärliga kärleksmödor passerat gränsen, sörjes hon inte bara i sitt eget land. Även från östra sidan av Kölen gå tacksamma hägkomsttänkar till hennes bår.

Det var väl egentligen genom den vackra, på Konstföreningens initiativ tillkomna utställningen i Konstnärshuset 1925 som hon blev mera allmänt bekant för den stockholmska publiken. Om uppskattningen av hennes konst inom de mest intresserade kretsarna vittnar bland annat att den bild av hennes hand, "Byskomakare", som Nationalmuseum är lyckligt nog att äga, kom till museet genom konstvännen Thorsten Laurin, inköpt för medel som samlats ihop till hans femtioårsdag för att användas till inköp av en riktigt bra sak till museet. Man har denna utställning väl i minnet. Harriet Backers konst präglades framför allt av en stilla och fin känsla och ett mycket stort koloristiskt raffineman, för vilket hon beundrades av sina manliga konstnärsvänner, Eilif Petersen, Heyerdahl, Krohg, Thaulow. Utgången ur ett fint bildat, musikaliskt skeppsredarhem i Holmestrand skulle hon först ägna sig åt musiken, men kom som elev till Eilif Petersen i München, där det snart blev klart att hon var ämnet till en stor målarinna. Och en sådan blev

hon också mycket snart. I hella och vänliga interiörer lever tid kanske intimare än i hennes krets. Från München kom hon till där hon blev elev till Bonnat väckte uppmärksamhet som en fin hennaskildrarinna — "Interiör i blått", "Pianospelerskan" och andra dukar från den tiden gömma på den äktaste tidsdoft man kan önska sig.

Efter hemflyttningen i slutet av åttiotalet ägnade hon sig åt norsk folklivsskildring — Garborg var en av hennes intimaste vänner —, och man minns särskilt med glädje de många bilderna från gamla norska landskyrkor i Hedemarken, där hon med förälskat mästerskap skildrade ljusets spel i de gamla sakristiorna i Tanums, Opdals och Stange kyrkor och med djup förståelse gav konstnärligt uttryck åt de stilla, allvarliga bondkvinnornas andakt. Hennes konst växte, som Lexow anmärker i "Norges kunst" långsamt och bevarade sin uttrycks-kraft in i den sena alderdomen. Hennes utomordentliga virtuositet och koloristiska finhet blevo aldrig självändamål, de fingo alltid tjäna som uttryck

(Bilaga till
brevet av den
25.4.1932)

för en stark och vek mänsklighet. Så blev hon en av sitt lands och Nordens stora konstnärer.

K. A.

7/5 -32 (postkort)

E.

Magnus har i ungdomen - 25-26 år - modellerat min profil i vax, relief, litet format - det är allt jag med mycket funderande kan komma ihåg. Aldrig i Paris, aldrig av någon skulptör hemma, har jag blivit modellerad, jag var inte plastisk. Och blott en målare har målat mitt hår, han fick ej en blond i Paris för att sluta en salontavla, en dansk. Jag var inte målerisk. - Om Den levande Buddha ville jag säga mycket, har ej tid, kraft, nu. En sida i boken gav tillfredsställelse, ro - den gamla kinesen! Där är allt jag med kommit till. Tack - sänder den åter måndag. Låt oss göra som kinesen, blott arbeta.

H.

söndag. (10-5-1932)

Einar,

Kan ej skriva så fort tanken går med bläck, försöker ofta kopiera men det är också ledsamt.

Medan jag läste Den levande Buddha tycktes den mig orolig som alla andra - vem intränger i österlänningens själ. Men så kom kinesen, min egen lösning av allt "vara så rättrådig och flärdlös som möjligt." Morand har ändå funnit något. Vi kan ej bli österlänningar, vi måste handla, vi få tråkigt annars - och denne Jäli får också tråkigt nu, men han offerar sig. Det är vackert och hans folk får ro. Efteråt ser jag en stor överblick av Västerlandet i boken - så är England, så Paris nu, (arbete i ett land gör att man ser mer än turisten, där var mycket av kinesens ro), så är amerikanskan just sådan. -

Man lyckas [sic!] allt skall gå under - och det får gå, det spirar väl något en gång. Får jag några enkla, lugna timmar är det lycka, ville måla men har ej kraft. Tack för boken, den har lämnat många tankar.

'Kloven och gåsen' vad skall jag säga om det, nu ha juryer blivit harhjärtade, man törs ej vara oförstående. - Har läst om igen tre Degasböcker, två som små akademikerberäkningen, och en idel entusiasm. Alla ha rätt - jag ser akademi, hårt, beräkning i allt - utom de första porträtten, där är ännu rum för människan, modellen. Entusiasten har också rätt där är underbart vackert med, ibland. Där är förakt för kvinnan i de sista, inte ens ett yrke som förevändning - det är hans ensak.

Helene

Boken =ger= har givit ens liv stadga.

Venny Soldan som talat med Indokineser säger man skall säga Buddhā.

18/5 -32

Einar,

Tack för bok som glädde - och som du inte skulle få ge! Ännu har jag inte kommit till grunden med honom, är så långsam att förstå. Det sägs i texten han är bandet som förenar med det förflutna, - med Werenskiöld och Munch, tycker jag. En är mer egen "Fuglemennesker", och så vacker. Skada att läsa förr än man sett fördjupat intrycket. Först tyckte jag han tyckt så mycket om Tone Veli som modell att han ibland offrat det konstnärliga för modellens yttre behag. Man gör så ibland. Det är mycket vackert i boken. Den "förtjänsten att han vill förbli norsk", vad är det, är konsten bättre för det den är nationell - när det är medvetet.

Efter Degas såg jag på Daumier, och det är en stor skillnad på de två - Daumier som alltid har djup känsla för samhället, dess sår, dess liv - och den andras Degas vetande. Vad jag nu tyckt om Daumier! allt kommer ur hans egen Don Quixote natur - han vågar, opraktiskt.

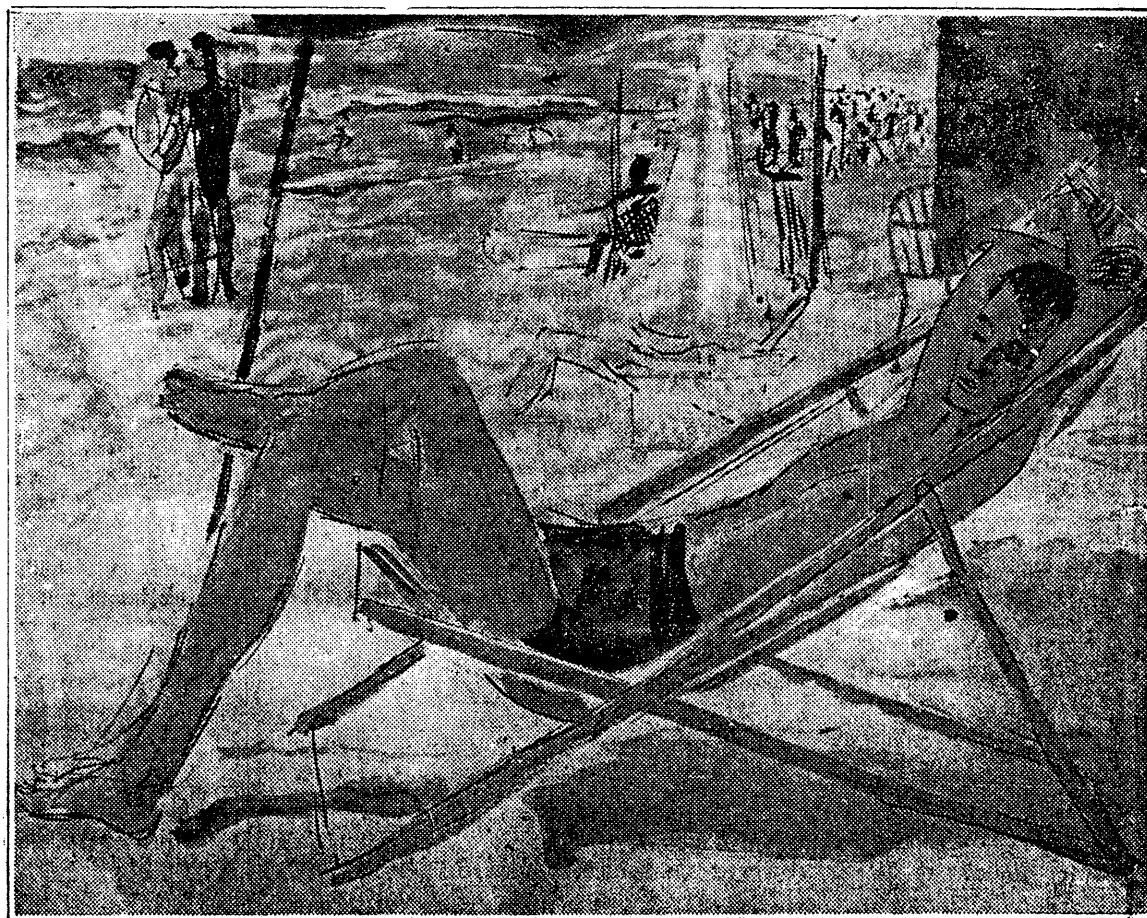
Det är allt här hänt. De skratta åt mig när jag säger jag haft mycket att göra - jag städar, diskar, kokar ibland, syr kläder, lappar allt, och det är mycket, och tittar ibland åt en målning - sätter jag mig att måla kommer räkningar, aldrig ro. Om man slapp hushållet! Hon var till en läkare i går igen, men är ej sämre. Det är vår ute, grönt gräs.

Helene

(Bilaga till brevet
av den 18.5.1932)

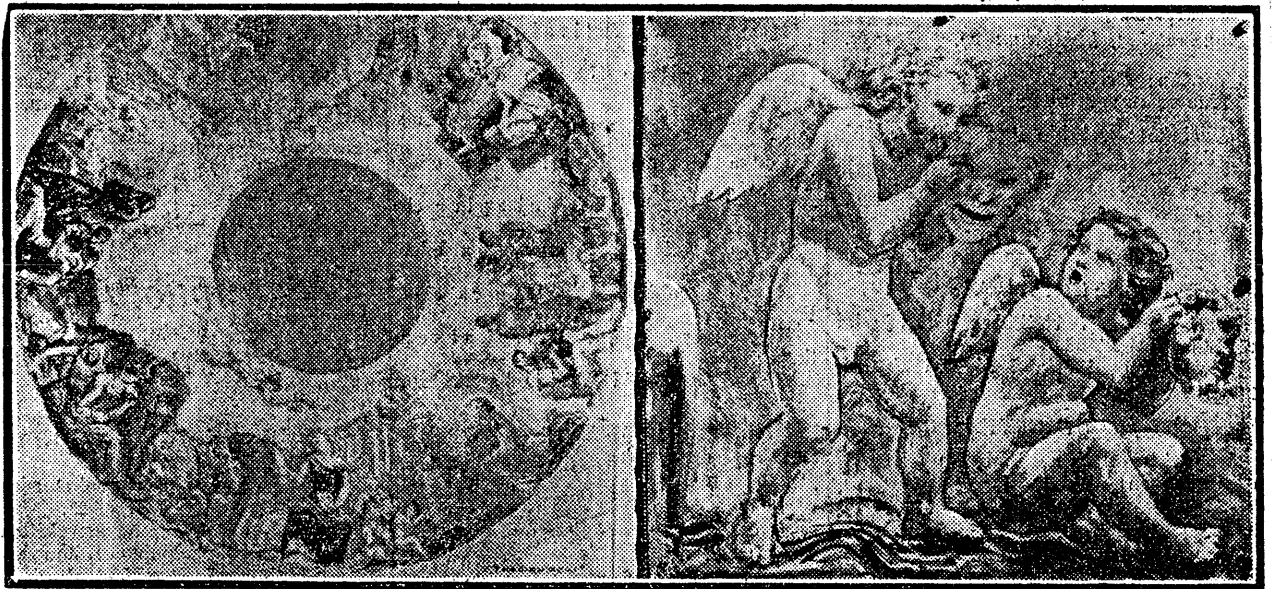

TSEKKILÄISTÄ TAIDETTA:
R. Kremlicka, Pesijatär.

*Inom några dagar börjar inpackningen av konstverken, vilka redan den 8 maj lastas in med ett 30-tal arbeten, vidare tolv skulptörer med 10—12 skulpturer samt tre glaskonst-Grünewald, B. Liljefors, O. Hullgren, C. Lagerstedt, H. Osslund, E. Schwab, A. Sjö-
Carell, C. Elmberg, N. Sjögren, A. Knöppel samt J. Lundqvist. Glaskonstnärer:
n (t. v.) Carl Glenbergs "Den vilda hästen" och Isaac Grünewalds "Vilande simmare".*

(Bilaga till brevet av den 18.5.1932)

1. palkinnon saanut Yrjö Ollilan luonnos.

2. palkinnon saanut luonnos.

(Bilaga till brevet av den 18.5.1932)

De första grodorna — 1932

5/6 (1932, postkort)

E.

Den som skall hjälpa blir alltid sjuk - så kommer det ständigt att vara. Här är det prövat ett och ett halvt år. Har en tid nu haft vårstök och reparationer av allt - i morgon skatten, tisdag Måns, onsdag en timme modell, om jag kan. Fann en gammal skiss och sänder den - den misshagar dig nog, förstör den. Här är just intet att tala om, bara dessa feta hjälpdamer!

H.

Man vårdar sedan 'hjälpen'.

12/7 -32

Einar,

Du skulle inte få - och du ger ändå - och dina bilder har hållit mig uppe, och du har hållit mig uppe - det blev inte bara vardag och stök, nej, en liten stund andra tankar ibland - Tack.

För denna bok kan jag inte nog tacka den är en för stor gåva - jag ser bara på "la mère Capulet" det är så underbart - sedan säger jag mer. Nu är jag för trött och nu kommer Magnus och Hanna.

Jag har inte vågat skriva och störa din sommarro. Men sedan ser jag mycket på Lautrec och skriver, det vilar mig. 10 de var jag bortrest, skall säga sen'.

Var glad jag slapp Whistler i Pressen - - jag och lilla fru Karlson uppträdde där.

hjärtlig hälsning Helene.

17 de juli (1932)

Einar,

Tack för den stora gåvan än. Denna Lautrec gör ett finare djupare intryck än de andra - urvalet. Och inte har jag förstått affischen innan jag såg färgen - de är utomordentligt, konstnärligt, avvägda. "Le divan japonais", dansande Goulue (x) - några huvuden. 'La mère capulet' är inte avvägd, det är för en gång en spontant målade sak, löjlig, vacker, och sedan jag läst förstår jag den. Man gav en pjäs, 'de evigt älskande' en parodi på Romeo och Julia, i Julias kammare hängde familjeporträtt, hennes mors med. Lautrec hade målat det, humoristiskt, litet Arosenius, underligt. De andra är kanske finare, mer utarbetade, med hela hans förmåga att se det sorgliga - där är en gammal ryttare, o, så många fina. Tack för allt - och för åren som gått - När vill du ha den dit att ses på?

Magnus och Hanna var här med en silvertallrik från den släkten. Måns var senare - jag börjar förstå. Ingeniör Sihtola på hemväg från utlandet var och talade om konst. Venny S. Brofelt som ville ha mig till konstnärshemmet i Tölö - andra ännu - andra lova komma än.

Och aldrig skall jag måla - Aldrig var det en liten atelier och fred.

Hav nu fred för mig i sommar - och tack att du ville mig väl.

H

Det får ej bild - eller stämplade märken här

16 aug -32

Einar,

Just nu är årets resa gjord, kring Hagen, Ramsholmen, de gamla alarne och resterna av Thalias tempel - allt att måla och icke makt att göra det. - Har denna sommar försökt kvarhålla livet - vara ute. Det var gott i skuggan under alarne.

Jag hade av ditt sista brev ett intryck, att du ej var så helt intagen av en person du sett, att där var något för mycket. Tänker nu du lever familjeliv och hoppas arbetet lättat, nog har där varit otur. Men det är mest så att när en ångest är slut kommer en annan.

Medan jag uppehållit livet här ha Venny Soldan och Maggie Gripenberg bott 8 dar i gården. Jag såg åter en gång målare draga ut med ryggsäck och staffli två, tre gånger om dagen, och kommer hem med 2 - 3 studier - om dagen. Venny är bra med det att man kan säga 'jag kan ej ha visit, hon kom ej in - ute på gården drack de kaffe, åt råa ägg, visade studier - Venny gav mig sin marockanska strandkappa från Juan-les-Pins och M.G. visade sina hemkomponerade toiletter. M.G. målade färgrikt glimrande akvareller. Vi voro i bil till Österby gamla gård - och ladugård från medeltiden? Jag saknar nu att se det livet. De var vänliga.

Mina har på färden i dag skrikit i mitt öra hela tiden, - men hemma är hon så bra att ha.

Tidningar ge olust, böcker ge ångest när de vill taga ens tro, men de kan ej. Nyss läste jag igen Anatole France's resa längs kusten, Kanalen, Atlanten, och jag mindes doften av havet, och den karga marken med bellis i - I natt hörde jag dovt en byggnad rivas det var nog just den gård jag önskat ha --

Lautrec's kännemärke är väl det fina strecket som ger hans skarpa satir, och det finns mycket i boken - den spetsiga damen i logen med herrn, en gammal man, många. Det håller mig vid konst. Njut av sommaren. En hälsning till de dina.

Helene

(På ett skilt blad följande:)

Mr. Hourticq har påstått att Giorgiones Venus, o.a. äro av Titian, det motsäges här i l'A.

X "l'Amour sacré et l'amour profane" är inspirerade direkt av Giorgione "men med denna personliga nya uppfinning av Titian, att måla sina 'nues' efter naturen, och det är just den verkliga modärnismen hos denne Giorgiones efterföljare, men ett drag av hans underlägsenhet som konstnär enligt min mening!! - Matisse's dotter har blivit äldre! -

O Kislings projekt visade inte tillräckligt kolonisationens välsignelser. Rouault's blev bortvisat utan diskussion.

Foujita har tagit Montmartre för en koloni.

Van Dongens var nära att antas men en comtesse i juryn tyckte sig känna igen sig.

M.Laurencin hade bara en avlägsen rapport med ämnet.

Bofa. Avslaget emedan det ej hade en "officiel" karaktär av deras koloniverksamhet

Eugène Bermann

"I varje teckning finns det åtminstone en person som ett sorgligt öde nedtrycker. Och dessutom revolterar denna olyckliga hjälte mot ödet och blir upprörd (rör sig upprört) bland resignerade

(forts. till 16.8.1932)

arbetare som utföra sitt dagliga arbete". - - Ynglingar i sin bädd som - - sin melancolie, och över dem stiger en mur, mycket hög som mardrömmars murar bruka resa sig. Dessa aktörers rörelser uttrycka ett intensivt inre liv och breda över kompositionen en tung atmosfär av psykologiska complicationer." - - Men Bermanns talang vet undvika det konventionella. etc"

litet franskt skämt gör gott i värmen - där är bilder som roa mig med.

En del Bermann tycker jag om, den stora - en liten.

~~Men-m-~~

Jag tycker inte om Giorgiones Venus, Modigliani är här närmare Giorgiones Venus Matisse närmare Titian.

18 aug. (1932)

Einar,

Nej, jag tror ej jag har lust läsa Silja. Efter några citat har jag ej lust. Det är nog ett konstverk men det är diffust, fint - och jag tycker nu om konstverk med fasta konturer, vill hålla i något fast.

Tack för brev i går. Manet tycker jag strävade efter 'starkt' och vann det, kanske som du säger på bekostnad av djup. Ja, skada han följde annat än sin ungdoms ideal! Det sägs alltid han var en "dandy" men se på hans händer! alltid plumpa simpla, se på Daumiers händer, så fina, Lautrec's med.

Det var hela Paris i det du citerade - och ändå har jag aldrig sett en kvinna kyssa en man där, på 5 1/2 år - det är den nya tiden. Nej, hav nu ro.

Helene

Jag har som Tyra inte haft någon sommar - 7 veckor utsäglich hetta, i juni regn och stök, juli trötthet - i dag är en frisk sommardag, äntligen. Det är synd om ! Tyra - ej få vara för sig sjelv. Man behöver det
Maskinskrift stör ej mig.

lördag (utan datum)

Einar

Du skall se Melartin - han har varit mycket vänlig mot mig - och så har skvallret gått, att "jag inte tyckt om det". Det är sant så långt jag inte tycker om överskattning - vad kan jag göra deråt. Jag ville säga honom tack för allt.

Och jag är gammal och trött.

Ett ex. libris har jag åter tecknat, åt Eja Appelberg - han ville ha den tavla de äga, 'Maria', den läsande kvinnan, efter foto. Det blev dåligt men han var nöjd. - Måns var här med pensionen, han talar allvarligt med faster ibland och jag är glad åt det.

Efter oändliga städdagar och piskningsveckor tänker jag åter på färg. Vad jag måste höra mycket trivialt - folkhumorn går nu an - ty hon måste få prata, prata. ---

Färg - modellen med hår som grågrön halm har ett distinguerat utseende, litet som den ryska hovdamen i Hyvinge. Hon reser i morgon till Stockholm - ävenså min granne, och jag får åter hennes Afrikablomma i pension, den hon plockat i strandmorasen där. Denna sista tid har jag nästan bara tänkt på den sjuka, döende, som Elin Elmgrén skrev om - jag har skrivit till den sjuka - där är något mycket starkt och varmt hos henne.

Vad skall jag mer säga - sist har jag sett på Lautrec, på en del av hans - det är sant att han förstod allt elände hos modellen. Tror du en målare någonsin förstår med ord, så han kan tänka, säga det?

Du har redan funnit många med dina intressen där uppe, men hur är det med tid? - I Ekenäs faller träd efter träd, nu ett framför mina fönster - i vägen för benzinskylden. Då vill man bort -

Helene

Vet du den där långa slängan på H. betyder ytliga känslor.

Fick en gång på posten 2 frimärken med bild - det var deras sista.

(september 1932)

Einar,

De hjärtligaste gratulationer! - åren gå och göra livet rikare, så man ibland liksom ej kan rymma allt - Ville ha givit dig en småsak, och har vid eftertanke funnit att du har allt du tycker om - och jag är ej i stad och kan söka - då har jag tagit det du inte tycker om! Byt ut om du vill - eller har den. Där är ett 'Hav' jag tycker om, och en romantisk bro, och detaljer, förgrunder med vatten - om bara den otäcka ruinen ej vore där! Ville ha detaljer av "l'Enterrement à Ornans" det är Greco-artad - brottarne är orörliga - Förlåt att det ej var mer.

Har sett och undrat på Sörensen - en trött ande.

Här är som förr, har nu varit ute bara, och vilat, två månader - det är som om jag väntade något, men det gör man ju alltid. Och nu har du sett Taivalkoski som det är -

Nöje, frid, vila önskar jag dig på den 7 de dagen.
gamla Helene

Einar,

Det är afton, vi ha fönstren "inne", det är regn ute. Stenmans katalog, "icke lämplig att ha i handen vid ett museibesök" - har kommit - en stor gåva, som jag sedan skall tala om. Såg ditt vackra landskap där det är stort -

För 10 år sen' ett besök, en ung man, jag ser han är jude, namn Pergament, dirigent för operaorkestern. På 20 minuter har han pejlat förstått, min djupaste önskan, målet - Han har tyckt om Fanny Churbergs konst och min - har upplevt mina tavlor - och där komma tankar, djupa säregna - "uppleva, det är att förstå en annan. Han upplever sällan, har inga vänner - ja, en hustru och en liten dotter. Och jag får en förnimmelse av judens sekler bakom honom, och jag tycker jag varit med i de seklerna. Han talar diskret, fint - har komponerat ren' som barn men det modärna har avbrutit det, det börjar dock komma igen. Varför var Churberg oförstådd? "Det som höjer sig till konst har ödet vara förstått av få." "Stark eller svagt betyder intet, blott det är konst." "Frökens styrka är kanske det ni låter ana." "Det finns några vackra saker av Edelfelt, Gallén var han färdig med (och jag har börjat bli det) det är avsiktlig nationalitet."

Jag har alltid väntat på en intelligent jude. Magnus skrev det är två begåvade bröder av västjudisk bildad familj - vad är väst, Åbo eller västra Europa?

Minns du Simon i Elsters bok, han gav hela sitt hjärta, och en dörr slog igen, det var Simon som gick - han hade inga vänner, men den ende som hade ett mål.

Detta var Simon Pergament.

Det är dunkelt och mörkt, jag säger godnatt

Helene

'Cosa belle mortale, e non d'arte' Leonardo da Vinci skrev han sedan i sin biljett till tack.

Hur vågar du bygga! mer sedan -

13/10 -32

Einar,
10 dagar i sängen, 10 dagar stor trötthet efter, och arbetet långt i fjärran, - Cimabue är otroligt svår. Men min Mona-Lisa, "lärarinnan" har jag hastigt slutat, och ingen finns att se med förstående ögon på den - Vet av Stenmans katalog att skisser är bäst. Där är nya namn i den, Häkli allt än vacker, Myntti förstår jag ej.

Tack för ett långt brev, Fru Hellström kan vara så lugn, jag är bara glad att ha 'Ingeborg' hemma, det är en av de få jag sjelv tycker om. Ville visa den åt dig.

Här är ingen frost ännu, bara vått. Vet du att den läkare som bor i dina föräldrars förra bostad nära Hagen haft magtyfus - jag tror ej på den bostaden. Och inte på vårt vattenledningsvatten som ofta har rutten smak. Vi är nu slavar under en stadsstyrelse. Läser Li-tai-pe, och Mina tror jag läser bankboken, den är tunn!

Varför är det nya Norge så förtvivlat trött? är vi alla så trötta? Jag tycker ännu det finns vackert i livet.

Du bygger upp ett hem - bygg så du trivs bygg efter det du trivts i på någon fläck av jorden - tänk inte på det praktiska. Och inte på fåfängan - den har förstört mycket för mig.

Hav det gott och skriv ej förr än du har lust.

Helene

Vad ändå många leva på den där Cezannetekniken.

En del frimärken får jag stympade.

Einar

Jag står just färdig att skriva till dig då det slås på vår stängda dörr - posten! Tack för brev och barnets bild, där är intryck av hans faders konst! den skall återställas. Och Stenman får erkännande - det han så väl förtjänar - i detta land glöms snart. Han har med kraftig hand och förståelse givit den finska konsten en högre plats. Vad jag tycker om ett Aaltonen-huvud där! Men jag är inte färdig med allt ännu. En Aaltonen, en målning, i Pressen förvånar mig - kan vara han söker sig bort från konstbegrepp, söker framåt.

Du frågade om jag kunde sända till påseende målningar till dig - jag tror ej det lönar sig, de ges ej ut i vinter. Nästa sommar har en amerikanska lovat komma hit för att se - jag håller allt till dess - det kan ju hända det ej blir något av hennes besök, men det är bra att hålla en tid. Kanske kommer du.

Orkar så litet måla, och det är blott svart "dager" nu - hade jag ett rum med djup skulle det vara vackert.

Och oron har satt sig fast i hjärtat.

Läser nu R.Lagerborg's 'Fransk livssyn' - det är ju intressant, men om 'körtlarna' bestämma allt varför skall då samhället behövas för att dana en stor man. R.L. har utvalt likatänkande och skrivit om bara dem.

En av dem säger att enbart välljudet i poesi gör den till poesi - ja, Edg. A. Poe, men är det enbart.

Simon Pergaments ord "man kan ej definiera konst" komma i min håg - och dock är konst något verkligt. Det är så med andra begrepp med, men jag vill ej tala om det.

Ditt bygge skrider framåt, vad det måste vara roligt och intressant. Den gård jag svärlmat för här är åter såld - och en stor kyrka (pingst.) bygges i dess närhet. Är för gammal för gårdar - inne i staden. - Vad är här mer? minns ej just nu.

Samhället! David togs från fåren, Giotto togs från fåren, herdelivet, men det är sannt, en stor man kan ej uppstå i en negerby. Det regnar - och du har än mer mörker än jag! Måla i mörker målar man bäst.

Helene

13/11 -32

Einar,

Här ligga många brev, med innehåll, och jag orkar ej svara, rycker bara upp mig ibland. Vilja fattas ej.

Nu skall jag bara gratulera, hjärtligt!

Sen få vi jul - om jag kunde skriva då! men du har givit mig så stora ting att ge får du aldrig mer. Sätt allt i ditt nya hem.

Gossens teckning har vackert i grenarna och är lik dig -där ser man vad omgivningen gör. Jag såg aldrig något konstnärligt. Jag längtar allt än efter Rembrantbelysning, djup, och det finns ej i världen, plein-air'en har dödat den i hus och atelierer. Här har varit dåliga nätter, och dagar, efter en ansträngande dag. Och oro för Magnus - han har ändå några timmar i Atenéum ännu.

Är det ej friskt att gå ut och se på hemmet som står upp där bredvid - se bara framåt, det gör en gott.

Med hjärtliga hälsningar till Tyra

Helene.

27/11 -32

Einar,

Det är mest för att klargöra min 'oro' för Magnus jag skriver - du tror det är ekonomin! o nej -vill han ej leva på stor pension och räntor så må han låta bli (Han har aldrig sagt sin mor eller mig vad han hade i lön, eller pension) Det är hans hälsa - visserligen är han ännu långt starkare än jag men det är tungt att se hans darrande gestalt och ständigt skakande hand - han har svårt att reda sig - och han klagat ständigt. Kan t.ex. ej mer resa ensam till Ekenäs. Han säger han ej mer kan hjälpa mig när jag är sjuk - när har han hjälpt det allra minsta? jag har fått passa upp honom då. Men se, han är min ende bror. Nu skrev han just han skall komma och Appelbergs skall komma - jag har inställt min "modelljakt" tills det är över, kan ej visa bort någondera om de komma på en gång - Och det är fullständigt glömt att jag i våras sade jag ej mer tager emot. Och sen börjar julstöket. Du har mycket friskt för tanken med bygget, skall du vara inne i det i jul!

Hade lust att sända ett brev där det sades mossan farväl - och det är ett förfelat liv -

Kan ej skriva om annat nu, ej om konst, jag gör allt så litet med tanken nu, i det. Har sett en modellerad ung flicka som jag skall söka få -- sedan.

Tack för brevet.

Om Stenman talar jag aldrig riktigt ut - är tacksam --

Helene

Einar,

En så vacker Thomas Hardy! Mörkt och tungt är ju livet, och han har kanske sett djupet nångång - ty ett ungdomsverk av honom, en lantidyll, prosa, "Fjärran från vimlets yra" är så sundt och friskt. Minnen kan tunga - men o, när man tänker "detta fick jag förklarar, förstått, till sist, detta är gott avslutat, detta lämnar blott goda minnen - att ha bara ett sådant minne helst. Lycka!

Ja, rännstenen på rue du Bac!

Jag har läst 'Credo', den gör samma intryck som allt hos honom. Och tänk, Aaltonens 'Fasa' tyckte jag minst om av allt. Vi se olika i det. Kanske skulle jag förstå hans målning om jag såge den. Men jag förstår en del av hans verk - ha vi haft en sådan konstnär? han når det fullkomliga. Och Sallinen - vad blir där sist kvar - Pekan Hilma Anni, landskap, för mig.

Har ej sett mycket på konst just nu. Appelbergs var här, jag börjar förstå honom litet - mycket intryck av vistelsen i England. Hon som förr - men älskvärd. Han är vänlig.

Julen stundar och jag måste än be dig blott ge mig en vänlig hälsning, du har varit för storartad i sommar - jag har så mycket att se på. Eja tycker särskilt om Lautrec.

Detta skriver en man som rest i höst.

"Mina konstintryck för övrigt under resan? I London mest akvarell och blomsterexpositioner. I Paris trötthet efter krisårens experiment, tomhet efter ytlighet. Camille Manclair ger hugg och får mothugg. Den stora Manetutställningens efterskörd diskuteras. Caricaturisterna med Daumier, Toulouse-Lautrec och Forain i spetsen samlar linjens entusiaster. Andra utställningar äro mest bagateller. Intet nytt stort namn inom horisonten. Eller kanske vi samtida icke heller nu, som vanligt, ha ögonen öppna för de unga geniernas frammarsch?"

Jag sänder en liten hälsning till jul - nu farväl. Du har det nya att tänka på, tänka framåt - -

Helene